

The role of Personality characters in internet friendships (Chat)

نقش ویژگی‌های شخصیتی در دوستی‌های اینترنتی (chat)

Khodabakhsh Ahmadi, Zahra Akhavi,
Hadi Abdolmaleki

خدابخش احمدی^۱، زهرا اخوی^۲، هادی عبدالملکی^۳

پذیرش نهایی: ۹۱/۳/۲۸

پذیرش اولیه: ۹۱/۱/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۰/۱۲/۱۸

Abstract

Given the possible negative effects of virtual spaces including online chat rooms on teenagers, identification of predicting personality traits can be useful in drawing the attention to high risk groups and preventive measures. Therefore, this study was an attempt to identify the role of personality traits in internet friendships. In this descriptive, correlational research, 4000 Iranian high school students were selected through multi-stage cluster sampling, and were investigated by NEO personality traits inventory and internet and chat questionnaire. The results showed that the girls used chat rooms more than the boys did. Furthermore, there was a negative relationship between the degree of internet friendship, using chat rooms, and the personality traits neuroticism and agreement; there was significant negative relationship between the degree of internet friendship and the personality traits extroversion, openness to experience and dutifulness. Given the significant relationship between the positive degree of chat and personality traits extroversion and openness to experience, it can be said that virtual communication like online chat rooms can make up for real communication.

Keywords: Internet, Chat, Adolescent, Student, Virtual relations.

چکیده

با توجه به امکان تأثیر آسیب‌زای فضاهاى مجازى از جمله چت‌روم‌ها برای نوجوانان، شناسایی ویژگی‌های شخصیتی پیش‌بینی‌کننده، می‌تواند در توجه به گروه‌های پرخطر و اقدامات پیشگیرانه در این زمینه سودمند باشد. بر این اساس هدف پژوهش حاضر شناخت نقش ویژگی‌های شخصیتی در دوستی‌های اینترنتی است. در این پژوهش توصیفی و همبستگی، تعداد ۴۰۰۰ نفر از دانش‌آموزان دبیرستان‌های سراسر کشور (ایران) به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب و با استفاده از پرسشنامه: ویژگی‌های شخصیتی (NEO) و میزان و چگونگی استفاده از اینترنت و چت مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج نشان داد که دختران بیش از پسران از چت استفاده می‌کنند. میزان دوستی اینترنتی، چت و چت مخفیانه با ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری و توافق رابطه منفی و با ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، گشودگی به تجربه و وظیفه‌شناسی رابطه مثبت و معنی‌دار دارد. با توجه به رابطه مثبت میزان چت با ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی و گشودگی به تجربه می‌توان گفت ارتباط مجازی مثل چت‌روم‌ها جبران‌کننده ارتباطات واقعی می‌شوند.

کلیدواژه‌ها: اینترنت، چت، نوجوان، دانش‌آموز، روابط مجازی.

۱. نویسنده مسئول) دانشیار مرکز تحقیقات علوم رفتاری دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج). kh_ahmady@yahoo.com

۲. کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه خوارزمی (تربیت معلم).

۳. کارشناس ارشد علوم اجتماعی، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج

مقدمه

اینترنت به عنوان یک دهکده‌ی جهانی^۱ الکترونیکی بخشی از زندگی نوجوانان را در بر گرفته است (چو و پنگ، ۲۰۰۷) و به عنوان یک عرصه‌ی اجتماعی نقش حیاتی در زندگی بازی می‌کند (امیچا و هامبارگر، ۲۰۱۱) و توانسته است تغییرات آشکاری در زندگی اجتماعی آنان ایجاد کند (کورا و همکاران، ۲۰۱۰؛ روس و همکاران، ۲۰۰۹) و به آنها اجازه می‌دهد تا فراتر از ویژگی‌های نژادی، جنسیتی (تاینز و همکاران، ۲۰۰۴) و محدودیت‌های جمعیت‌شناختی و جغرافیایی (هینداجا و پات چینب، ۲۰۰۸) به شکل مجازی^۲ با یکدیگر تعامل برقرار کنند (روس و همکاران، ۲۰۰۹؛ توسان و لاجانن، ۲۰۱۰). آمارهای ارائه شده از کشورهای پیشرفته نشان داده است که حدود ۴۸ درصد از افراد ۱۲ تا ۱۷ سال از اینترنت استفاده می‌کنند (بیب و همکاران، ۲۰۰۴). حدود یک سوم نوجوانان روابط آنلاین را به روابط رو در رو ترجیح می‌دهند زیرا در روابط آنلاینی به راحتی می‌توانند مسائلی همچون عشق و سکس را مطرح کنند (والکنبرگ و وپتر، ۲۰۱۱). یکی از فعالیت‌های غالبی که نوجوانان در اینترنت به آن می‌پردازند، ملاقات در چت‌روم‌ها (بیب و همکاران، ۲۰۰۴؛ مارکی و ولز، ۲۰۰۲) و دوستی‌های اینترنتی^۳ است (دسی جارلین و ویلوگبای، ۲۰۱۰). افرادی که در چت‌روم‌ها هستند جزء استفاده‌کنندگان افراطی از اینترنت محسوب می‌شوند (بوت و همکاران، ۲۰۰۹) و نسبت به همسالان خود بیشتر در اینترنت هستند (۵۵٪ در مقابل ۲۶٪) (بیت و همکاران، ۲۰۰۴). به همین خاطر اتاق‌های چت^۴ جزء شلوغ‌ترین فضاهای اینترنتی می‌باشد (نوابخش و همکاران، ۱۳۸۹).

در چنین فضایی شکل‌گیری دوستی‌های اینترنتی، پدیده‌ی مربوط به دوران نوجوانی است (چو و پنگ، ۲۰۰۷) که محققان در ارتباط با این نوع دوستی‌ها به یافته‌های متناقضی رسیده‌اند. از یک سو، دوستی‌های اینترنتی به عنوان روابط

ضعیفی تعریف می‌شود که با کاهش وابستگی، تعهد و خودافشایی همراه است و همچنین کاهش تعاملات و محدود شدن به موضوعات سطحی را به دنبال دارد (بوت و همکاران، ۲۰۰۹). از این دیدگاه، ارتباط اینترنتی، افراد را از فعالیت‌های اجتماعی باز می‌دارد و در رشد روابط اجتماعی اختلال ایجاد می‌کند. از سوی دیگر، دوستی‌های اینترنتی به عنوان جایگزینی برای تجارب مثبت و روابط سودمند و پایدار قلمداد می‌شود (بوت و همکاران، ۲۰۰۹). از این نظر، اینترنت تعاملات همسالان را گسترش داده و عزت نفس و بهزیستی آنها را افزایش می‌دهد. چنین دوستی‌هایی به عنوان منبع مهمی از حمایت اجتماعی محسوب شده و مشکلات درون‌گرایی افراد را کاهش می‌دهند.

در مجموع چت‌روم‌ها شکل جدیدی از ارتباط هستند که به افراد اجازه می‌دهند تا با دیگران ارتباط متقابل برقرار کنند (کورنول و لاندگرین، ۲۰۰۱). این نوع از ارتباط از این جهت که به افراد اجازه می‌دهد تا به وسیله‌ی پیام‌های کوتاه و هم‌زمان ارتباط برقرار کنند به روابط رو در رو شباهت دارند. اما از این جهت که فاقد شاخصه‌های پیام از قبیل حضور فیزیکی و نشانه‌های غیرکلامی^۵ هستند، با آنها متفاوت می‌باشند (مارکی و ولز، ۲۰۰۲). یکی از انگیزه‌های اصلی افراد برای ورود به چت‌روم‌ها، تعامل با افراد غریبه است (بیب و همکاران، ۲۰۰۴؛ مزور و ریچارد، ۲۰۱۱). تعامل در چت‌روم‌ها به افراد امکان می‌دهد تا نگرش‌های شخصی، سن، جنسیت و ویژگی‌های فردی خود را در روابط شان پنهان کنند (کورنول و لاندگرین، ۲۰۰۱؛ والکنبرگ و وپتر، ۲۰۱۱) و شخصیت‌های گوناگونی را به نمایش بگذارند (چو و پنگ، ۲۰۰۷). بنابراین خلق هویت‌های گوناگون، گمنام ماندن در فضای اینترنتی (یانگ و لیو، ۲۰۱۱) و تماس با افراد ناآشنا آنها را در انواع متفاوتی از ارتباط درگیر می‌سازد (بیب و همکاران، ۲۰۰۴). در چنین فضایی، افراد به راحتی می‌توانند ناکامی‌ها و خشم و عصبانیت خود را نشان دهند و حتی تجاوز به فضای خصوصی دیگران را تجربه کنند (چو و پنگ،

1. Global Village

2. Virtual

3. Internet Friendship

4. Chat Room

5. Non Verbal

بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان در استفاده از سایت‌های دوست‌یابی و میزان چت با جنس مخالف می‌باشد.

روش

در این پژوهش توصیفی و همبستگی جامعه آماری پژوهش دانش‌آموزان دوره دبیرستان سراسر کشور (ایران) بود. تعداد نمونه با استفاده از جدول کرسی و مورگان (۱۹۷۰) برای پژوهش‌های توصیفی تعیین شد، میزان محاسبه شده از جدول ۴۵۰ نفر بود که برای افزایش اعتبار نتایج و با در نظر گرفتن افت و وجود دو گروه دختران و پسران در دو مقطع دبیرستان و پیش‌دانشگاهی در جامعه آماری به میزان 450×4 یعنی ۴۰۰۰ نفر افزایش داده شد. این تعداد به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از استان‌های اردبیل، اصفهان، تهران، خراسان، خوزستان، فارس، قم، کردستان، کرمان، مازندران، همدان بر حسب توزیع جغرافیایی تعیین شدند. در هر استان، شهر مرکز استان به عنوان منطقه پژوهش انتخاب شدند و از هر مرکز استان تعداد دو دبیرستان دخترانه، دو دبیرستان پسرانه، یک مرکز پیش‌دانشگاهی دخترانه و یک مرکز پیش‌دانشگاهی پسرانه به عنوان واحدهای پژوهشی انتخاب شدند. در مرحله سوم با روش تصادفی از هر مدرسه دو کلاس انتخاب و پژوهش روی آنها انجام شد. اطلاعات مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه میزان و چگونگی استفاده از چت و اینترنت و پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی (NEO) جمع‌آوری شد. پرسشنامه میزان و چگونگی استفاده از چت و اینترنت با بهره‌گیری از تمامی پرسشنامه‌هایی که در این زمینه مورد استفاده قرار گرفته بود ساخته شد. این پرسشنامه شامل ۲۷ سؤال در زمینه میزان آشنایی با اینترنت، میزان استفاده از اینترنت، میزان استفاده از چت، اتاق‌های چت مورد استفاده، زمان استفاده از چت، چت مخفیانه، ابعاد محتوایی چت، سایت‌های مورد استفاده، سایت‌های دوست‌یابی و دانلود عکس و فیلم با محتوای جنسی بود. پرسشنامه پس از تدوین اولیه توسط متخصصان روانشناسی و جامعه‌شناسی و کارشناسان شبکه مورد ارزیابی قرار گرفته و پس از آماده شدن مورد

(۲۰۰۷). نوجوانان و جوانان به دلیل این که توجه زیادی به دوستی‌های اینترنتی و فعالیت‌های جنسی دارند، عمدتاً بیش از دیگران در معرض خطر تقاضاهای جنسی آنلاین^۱ هستند (بیب و همکاران، ۲۰۰۴).

دوره نوجوانی دوره برانگیختگی و افزایش آسیب‌پذیری فرد نسبت به مشکلات عاطفی و رفتاری است. مشکلات دوره نوجوانی به صورت کمروبی در برابر پرخاشگری، غیر قابل کنترل در برابر کنترل‌پذیری و مشکلات بیرونی در برابر مشکلات درونی از قبیل کناره‌گیری اجتماعی، اضطراب، افسردگی و شکایات جسمانی قابل تعریف می‌باشد (هولتز و اپل، ۲۰۱۰، یابراهدت، ۲۰۰۸). بنابراین از جمله عواملی که می‌تواند دلایل رفتار متفاوت نوجوانان در اینترنت باشد، ویژگی‌های شخصیتی آنان است (زهانگ و همکاران، ۲۰۱۱) که می‌تواند با مدل پنج عاملی شخصیت شامل روان‌رنجورخویی^۲، برون‌گرایی^۳، گشودگی به تجربه^۴، توافق^۵ و وظیفه‌شناسی^۶ تبیین شود (سویی‌کت و همکاران، ۲۰۰۲). تحقیقات نشان داده است که استفاده مخرب از اینترنت با ویژگی‌هایی از قبیل برانگیختگی، احساس گناه و خشم (شایق و همکاران، ۱۳۸۸؛ تیسایی و همکاران، ۲۰۰۹) افسردگی، تعارض با والدین، مشکلات سازگاری و اجتناب از روابط اجتماعی ارتباط دارد (میتال و همکاران، ۲۰۰۷) و احتمالاً یکی از عوامل مرتبط با میزان استفاده از سایت‌های دوست‌یابی و چت نیز می‌تواند ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان باشد. تحقیقاتی در تأیید ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و استفاده از چت وجود دارد (سویی‌کت و همکاران، ۲۰۰۲؛ لاندیس و لاسبادی، ۲۰۰۶). در بررسی‌های متعدد انجام گرفته به ویژه در بین نوجوانان ایرانی کمتر به نقش ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان در استفاده از سایت‌های دوست‌یابی و چت توجه شده است. بنابراین هدف از پژوهش حاضر

1. Online Sex

2. Neuroticism

3. Extrovertism

4. Open to Experience

5. Agreement

6. Conscientious

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان پژوهش

متغیر	سطوح	فراوانی	درصد
جنسیت	دختر	۲۱۵۵	۴۹/۶
	پسر	۲۱۱۴	۴۸/۷
	نامشخص	۷۳	۱/۷
مقطع تحصیلی	دبیرستان	۳۱۸۵	۷۳/۴
	پیش‌دانشگاهی	۹۵۵	۲۲
پایه تحصیلی	نامشخص	۲۰۲	۴/۷
	اول دبیرستان	۸۷۷	۲۰/۲
	دوم دبیرستان	۱۰۱۹	۲۳/۵
نامشخص	سوم دبیرستان	۱۰۵۴	۲۴/۳
	نامشخص	۱۳۹۲	۳۲/۱

ضریب همبستگی پیرسون^۱، ضریب رگرسیون و آزمون t گروه‌های مستقل در نرم افزار SPSS14 انجام شد.

یافته‌ها

از مجموع ۴۰۰۰ نفر شرکت‌کنندگان پژوهش حدود نیمی دختر و نیمی پسر، ۷۳ درصد دبیرستانی و ۲۲ درصد پیش‌دانشگاهی بودند که به طور متوسط در هر پایه تحصیلی ۲۰ تا ۲۴ درصد از جمعیت نمونه قرار گرفتند (جدول ۱).

میزان و چگونگی استفاده از اینترنت در بین شرکت‌کنندگان پژوهش نشان داد که حدود ۲۷ درصد به میزان زیاد و خیلی زیاد، ۳۲ درصد به صورت معمولی و حدود ۳۸ درصد یا اصلاً و یا به میزان کمی از اینترنت استفاده می‌کنند و در مجموع ملاحظه شد که حدود ۸۵ درصد از نوجوانان از کم تا خیلی زیاد از اینترنت استفاده می‌کنند و میانگین استفاده از اینترنت در بین نوجوانان ۱/۴۳ ساعت در روز است. از مجموع شرکت‌کنندگانی که دسترسی به اینترنت داشتند حدود ۳۹/۷ درصد کم و بیش چت می‌کنند. این میزان در بین ۱۱/۷ درصد زیاد و خیلی زیاد بود و حدود ۳۷/۸ درصد از سایت‌های دوست‌یابی استفاده می‌کنند که در بین ۱۲ درصد زیاد و خیلی زیاد است (جدول ۲).

در مقایسه میزان چت و دوستی اینترنتی بین دو جنس، نتایج نشان داد که بین دو گروه تفاوت معنی‌داری در سطح $p \leq 0.05$ وجود دارد و میزان

استفاده قرار گرفت. میزان همبستگی درونی پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۷ و میزان همبستگی پرسشنامه با پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ ۰/۶۴ بود. پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی (NEO) از جمله پرکاربردترین ابزار سنجش ویژگی‌های شخصیتی است. کاستا و مکری (۱۹۷۶) سازندگان این پرسشنامه، با بهره‌گیری از پرسشنامه ۱۶ عامل کتل، ابتدا ۳ عامل از قبیل روان رنجورخویی، برون‌گرایی و پذیرا بودن و بعد با اضافه کردن ۲ عامل سازش‌پذیری و وظیفه‌شناسی به یک مدل پنج‌عاملی دست پیدا کردند و آن را به عنوان مدل پنج‌عاملی NEO-PI نام‌گذاری کردند. در این پرسشنامه هر مقیاس دارای شش بعد بود که کاستا و مکری با مرور ادبیات تحقیقی این ابعاد را شناسایی کردند. آنها از یک روش مقیاس‌سازی منطقی برای شناسایی ابعاد استفاده کردند و سپس با استفاده از تحلیل عاملی بررسی کردند که آیا ابعاد شناسایی شده به درستی بر روی عوامل خود لود می‌شوند یا خیر. نتایج تحلیل عاملی بر روی نمونه‌های مختلف وجود پنج عامل و شش بعد برای هر عامل را تأیید کرد. پرسشنامه NEO اولیه یک پرسشنامه ۱۸۱ سؤالی برای سنجش پنج عاملی اصلی شخصیت و ابعاد سی‌گانه شخصیت بود. ترجمه و انطباق فارسی این آزمون به وسیله‌ی حق‌شناس در سال ۱۳۷۶ انجام شد. این آزمون دارای ۵ عامل یا شاخص اصلی است که عبارتند از: روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق و وظیفه‌شناسی که به ترتیب ضریب پایایی آنها در ایران ۰/۷۵، ۰/۸۳، ۰/۷۹، ۰/۷۹، ۰/۸۰ به دست آمد (شایق و همکاران، ۱۳۸۸). پرسشنامه‌ها پس از انتخاب واحدهای پژوهشی به صورت گروهی در مجموعه کلاس درس دانش‌آموزان اجرا شد. پس از انتخاب کلاس به عنوان واحد پژوهشی و هماهنگی با معلم کلاس پرسشنامه‌ها اجرا شدند. اجرای پرسشنامه‌ها در کلاس‌ها بین ۳۰ تا ۴۵ دقیقه طول کشید. لازم به ذکر است که جمع‌آوری داده‌ها از آبان ماه شروع و در اوایل دی ماه سال ۱۳۸۹ پایان یافت. تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از پژوهش با استفاده از روش‌های آماری محاسبه فراوانی، درصد فراوانی،

^۱ Pearson Correlatin

۰/۲۰، ۰/۲۰، ۰/۲۱، ۰/۰۶ و وظیفه‌شناسی ۰/۱۳، ۰/۲۰، ۰/۲۳، ۰/۲۳، ۰/۰۴ رابطه مثبت معنی‌دار دارند. در مجموع بیشترین رابطه همبستگی بین ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی با چت مخفیانه و داندلود عکس و فیلم سکسی به میزان ۰/۲۳ و بین دوستی اینترنتی با ویژگی‌های شخصیتی گشودگی به تجربه و وظیفه‌شناسی به میزان ۰/۲۰ بود (جدول ۴).

نتایج حاصل از ضرایب رگرسیون گام به گام برای پیش‌بینی متغیر وابسته میزان استفاده از چت از طریق متغیر مستقل ویژگی‌های شخصیتی، نشان داد که از بین پنج عامل شخصیتی مورد بررسی عامل برون‌گرایی بخاطر عدم معنی‌داری در سطح $P \leq 0/05$ خارج از رگرسیون قرار گرفت و عوامل وظیفه‌شناسی، باز بودن به تجربه، توافق و روان‌رنجوری به ترتیب وارد رگرسیون قرار گرفتند. عامل وظیفه‌شناسی به تنهایی قدرت پیش‌بینی ۱۴ درصد از واریانس میزان استفاده از چت را دارد. در گام بعدی باز بودن به تجربه وارد شده و قدرت پیش‌بینی را به حدود ۱۶ درصد افزایش داد و توافق در گام سوم وارد شده و آن را به ۱۷ درصد افزایش داده و در نهایت با افزایش عامل روان‌رنجوری قدرت پیش‌بینی میزان چت از طریق ویژگی‌های شخصیتی به حدود ۱۸ درصد رسیده است. در مجموع می‌توان گفت که ویژگی‌های شخصیتی توان پیش‌بینی ۱۸ درصد از واریانس میزان استفاده از چت را دارد (جدول ۵).

بحث و نتیجه‌گیری

مطابق نتایج پژوهش ملاحظه شد که ۸۵ درصد از نوجوانان از کم تا خیلی زیاد از اینترنت استفاده می‌کنند و حدود ۳۸ درصد از آنها از سایت‌های دوست‌یابی و ۳۰ درصد از اتاق‌های چت استفاده می‌کنند. این در حالی است که دسترسی نوجوانان و جوانان به اینترنت در حال افزایش است (بابارا و همکاران، ۲۰۰۵) و آنها نسبت به افراد دیگر در معرض خطر بیشتری قرار دارند (بیب و همکاران، ۲۰۰۴؛ آیدین و ساری، ۲۰۱۱). نوجوانان بیشتر از والدین خود از اینترنت استفاده می‌کنند و شناخت عمیق‌تری نسبت به آن دارند (بلیچ و ملاری،

جدول ۲. فراوانی استفاده از اینترنت و چت در بین شرکت‌کنندگان

پژوهش		متغیر	سطوح	فراوانی	درصد
میزان استفاده از اینترنت	میزان چت کردن	میزان چت با جنس مخالف	خیلی زیاد	۴۳۹	۱۰/۱
			زیاد	۷۵۸	۱۷/۵
معمولی	کم	اصلاً	بدون پاسخ	۱۴۱۳	۳۲/۵
			خیلی زیاد	۱۱۶۲	۲۶/۸
زیاد	معمولی	کم	بدون پاسخ	۵۴۶	۱۲/۶
			خیلی زیاد	۲۴	۰/۶
زیاد	معمولی	کم	بدون پاسخ	۲۴۹	۵/۷
			خیلی زیاد	۲۶۱	۶
معمولی	کم	اصلاً	بدون پاسخ	۱۷۶	۱۱
			خیلی زیاد	۷۳۷	۱۷
بدون پاسخ	خیلی زیاد	زیاد	بدون پاسخ	۳۴۶۲	۵۶/۷
			خیلی زیاد	۱۵۷	۳/۶
زیاد	معمولی	کم	بدون پاسخ	۲۵۹	۶
			خیلی زیاد	۲۶۲	۶
معمولی	کم	اصلاً	بدون پاسخ	۵۰۰	۱۱/۵
			خیلی زیاد	۶۲۳	۱۴/۳
بدون پاسخ	بدون پاسخ	بدون پاسخ	بدون پاسخ	۲۵۳۶	۵۸/۴
			بدون پاسخ	۱۶۲	۳/۷

چت، دوستی اینترنتی و چت مخفیانه در بین دختران بیشتر از پسران است (جدول ۳).

در بررسی رابطه بین متغیرهای شخصیتی و میزان چت، دوستی اینترنتی، چت مخفیانه و میزان داندلود عکس و فیلم سکسی در بین نوجوانان ملاحظه شد که در اغلب موارد رابطه همبستگی این متغیرها معنادار ($P \leq 0/01$) است. ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری با میزان دوستی اینترنتی، چت مخفیانه و میزان داندلود عکس و فیلم سکسی به ترتیب ۰/۰۷، ۰/۰۹، ۰/۱۰ رابطه منفی و معنی‌دار و با میزان استفاده از اینترنت ۰/۰۵ رابطه مثبت دارد. همچنین میزان چت، دوستی اینترنتی، چت مخفیانه و میزان داندلود عکس و فیلم سکسی با ویژگی شخصیتی برون‌گرایی ۰/۰۵، ۰/۱۱، ۰/۱۴، ۰/۱۴ رابطه مثبت معنی‌دار و با میزان استفاده از اینترنت ۰/۰۳ رابطه منفی و معنی‌دار دارد. ویژگی شخصیتی توافق با میزان چت، دوستی اینترنتی، چت مخفیانه و میزان داندلود عکس و فیلم سکسی و میزان استفاده از اینترنت به ترتیب ۰/۰۶، ۰/۰۴، ۰/۰۱، ۰/۰۶، ۰/۰۹ رابطه منفی و معنی‌دار و با ویژگی‌های شخصیتی گشودگی به تجربه ۰/۱۳،

جدول ۳. نتایج آزمون t برای مقایسه میزان چت و دوستی اینترنتی و چت مخفیانه در بین دو گروه پسران و دختران

متغیر	جنس	میانگین	انحراف معیار	ارزش t	سطح معنی داده	جایگاه تفاوت
میزان چت	دختر	۴/۲۵	۱/۱۶	۴/۱۲	۰/۰۰۰۱	۱>۲
	پسر	۴/۱۰	۱/۲۴			
میزان دوستی اینترنتی	دختر	۴/۳۳	۱/۱۱	۸	۰/۰۰۰۱	۱>۲
	پسر	۴/۰۲	۱/۳۱			
میزان چت مخفیانه	دختر	۴/۵۱	۱/۰۳	۱۰/۷۴	۰/۰۰۰۱	۱>۲
	پسر	۴/۱۱	۱/۳۳			

جدول ۴. رابطه همبستگی بین ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان و میزان استفاده از اینترنت، سایت‌های دوست‌یابی و چت

متغیر	روان رنجورخویی	برون‌گرایی	توافق	گشودگی به تجربه	وظیفه‌شناسی
میزان چت	-۰/۰۲	۰/۰۵	-۰/۰۶	۰/۱۳	۰/۱۳
	۰/۰۶	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱
	**	**	**	**	**
میزان دوستی اینترنتی	-۰/۰۷	۰/۱۱	-۰/۰۴	۰/۲۰	۰/۲۰
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
	**	**	**	**	**
میزان چت مخفیانه	-۰/۰۹	۰/۱۴	-۰/۰۱	۰/۲۰	۰/۲۳
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۳۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
	**	**	**	**	**
میزان دانلود عکس و فیلم سکسی	-۰/۱۰	۰/۱۴	-۰/۰۶	۰/۲۱	۰/۲۳
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
	**	**	**	**	**
میزان استفاده از اینترنت	۰/۰۵	-۰/۰۳	-۰/۰۹	۰/۰۶	۰/۰۴
	۰/۰۰۱	۰/۰۳	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲
	**	*	**	**	**

سلوفیدو، ۲۰۰۵) و دختران نگرش منفی‌تری نسبت به آن داشتند (دارندل و هاگ، ۲۰۰۲). اما در سال‌های اخیر تفاوت جنسیتی در استفاده از اینترنت به سرعت کاهش یافته (لانتایر و وینرهام، ۲۰۰۴) و حتی مطابق پژوهش حاضر گرایش دختران به استفاده از اینترنت افزایش یافته است. بنابراین، چگونگی استفاده از اینترنت نیز بر اساس نقش‌های جنسیتی قابل تبیین است. تحقیقات اخیر نیز نشان داده است که دختران بیش از پسران از شبکه‌های اجتماعی اینترنت استفاده می‌کنند (لانتایر و وینرهام، ۲۰۰۴). ویژگی‌های زنان از قبیل وابستگی، حمایت از دیگران و احساس نگرانی نسبت به خود و دیگران و نیز محدودیت‌های احتمالی آنان در ارتباطات اجتماعی واقعی سبب شده است تا بیش از پسران، اینترنت را فرصتی برای ایجاد و حفظ روابط دوستی و پیوندهای اجتماعی قلمداد کنند (هایفر و دترول، ۲۰۰۷).

۲۰۰۵؛ احمدی و همکاران، ۱۳۸۹). دوران نوجوانی از جمله فعال‌ترین و هیجان‌آورترین اوقات در چرخه زندگی خانوادگی محسوب می‌شود. ایجاد روابط کارآمد و سالم با همسالان یکی از تکالیف این دوره است و والدین می‌توانند نقش بسزایی در این زمینه ایفا کنند (قمری، ۱۳۸۸). چنین روابطی می‌تواند تا حد زیادی استفاده مخرب از اینترنت را کاهش دهد.

از سویی دیگر ملاحظه شد که دختران بیش از پسران از اینترنت استفاده می‌کنند. در تحقیقات دیگر نیز جنسیت به عنوان عامل تأثیرگذار در استفاده از اینترنت مطرح شده است (اکمن و میشرا، ۲۰۱۰). در دهه‌ی ۱۹۹۰ اکثریت استفاده‌کنندگان اینترنت پسران بودند (لانتایر و وینرهام، ۲۰۰۴). تصورات قالبی در زمینه‌ی نقش‌های جنسیتی سبب شده بود که کامپیوتر به عنوان وسیله‌ای مردانه تلقی شود (پاپاسترجیو و

جدول ۵. نتایج رگرسیون گام به گام برای پیش‌بینی میزان استفاده از چت از طریق ویژگی‌های شخصیتی

گام	عامل	B	خطای استاندارد	بتا	R	میزان F	سطح معناداری
۱	وظیفه‌شناسی	۰/۰۲۴	۰/۰۰۳	۰/۱۳۷	۰/۱۳۷	۸۰/۳۶	۰/۰۰۱
۲	باز بودن به تجربه	۰/۰۱۸	۰/۰۰۴	۰/۰۸۸	۰/۱۵۶	۵۲/۳۶	۰/۰۰۱
۳	توافق	-۰/۰۱۹	-۰/۰۰۴	-۰/۰۶۸	۰/۱۷۱	۴۱/۷۳	۰/۰۰۱
۴	روان‌رنجوری	-۰/۰۱۱	-۰/۰۰۳	-۰/۰۶۲	-۰/۱۷۹	۳۴/۶۸	۰/۰۰۱

است نوجوانان را به خود جلب کند (نوابخش و همکاران، ۱۳۸۹) و باعث به وجود آمدن روابطی شده است که می‌تواند برای افراد حمایت‌های اجتماعی مجازی ایجاد کرده و موجب کاهش انزوای اجتماعی شود (بیب و همکاران، ۲۰۰۴). افراد روان‌رنجور در اغلب مواقع تمایلی به ایجاد ارتباط با دیگران ندارد. بر این اساس روان‌رنجوری می‌تواند به کاهش استفاده از اینترنت در شبکه‌های اجتماعی منجر شود (اسویکرت و همکاران، ۲۰۰۲). به علاوه ویژگی‌های افراد روان‌رنجور از قبیل خجالتی بودن، احساس گناه، نگرانی و احساس تنهایی می‌تواند آنها را به سوی استفاده بیش از حد از اینترنت با هدفی غیر از ایجاد روابط دوستی، سوق دهد (توسان و لاجان، ۲۰۱۰). در حالی که افراد برون‌گرا تمایل به معاشرت و برقراری ارتباط با افراد گوناگون دارند و بیشتر جذب محیط‌های مهیج می‌شوند.

البته افراد برون‌گرا در سایت‌های دوست‌یابی ارتباط خود را برای دریافت حمایت‌های اجتماعی برقرار نمی‌کنند؛ در حالی که افراد درون‌گرا جلب حمایت‌های اجتماعی از طریق چنین دوستی‌هایی را گزارش می‌کنند (اسویکرت و همکاران، ۲۰۰۲). به طور کلی افراد برون‌گرا بیشتر با هدف برقراری ارتباط از اینترنت استفاده می‌کنند.

علاوه بر این افرادی که در ویژگی شخصیتی توافق نمره بالایی می‌گیرند به دنبال نوع دوستی، کمک به دیگران، تواضع، سادگی و اعتماد، آمادگی برای دفاع از حق فردی، پیش‌روی به سمت جنبه‌های مثبت اجتماعی و سلامت روانی هستند. همین ویژگی‌های شخصیتی افراد سبب می‌شود کمتر به سوی ارتباطات اینترنتی جلب شوند (شایق و همکاران، ۱۳۸۸). محیط اینترنت و چت‌روم‌ها بر خلاف ارتباطات رو در رو فرصت‌های کمی را برای رفتارهایی با ویژگی توافق فراهم می‌آورند (لاندرس

از سوی دیگر ملاحظه شد که میزان دوستی اینترنتی، چت مخفیانه و میزان دانلود عکس و فیلم سکسی با ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری ارتباط منفی و با میزان استفاده از اینترنت ارتباط مثبت دارد. همچنین میزان چت، دوستی اینترنتی، چت مخفیانه و میزان دانلود عکس و فیلم سکسی با ویژگی شخصیتی برون‌گرایی ارتباط مثبت و میزان استفاده از اینترنت ارتباط منفی دارد. ویژگی شخصیتی توافق در تمامی زمینه‌ها ارتباط منفی و ویژگی‌های شخصیتی گشودگی به تجربه و وظیفه‌شناسی در تمامی ابعاد ارتباط مثبت دارند. لازم به ذکر است که ویژگی‌های شخصیتی وظیفه‌شناسی، گشودگی به تجربه (با همبستگی مثبت) و توافق و روان‌رنجوری (با همبستگی منفی) مجموعاً به میزان ۱۸ درصد قدرت پیش‌بینی واریانس میزان چت را دارند و در این بین وظیفه‌شناسی به تنهایی ۱۴ درصد توان پیش‌بینی دارد. لازم به ذکر است که روان‌رنجورخویی، بی‌ثباتی هیجانی (ماسکنل و گوداگنو، ۲۰۱۱) و تمایل فرد برای تجربه استرس و حساسیت نسبت به خطر را منعکس می‌کند (روس و همکاران، ۲۰۰۹). برون‌گرایی تمایل فرد در برقراری ارتباط با دیگران و تجربه هیجانات مثبت را نشان می‌دهد (ماسکنل و گوداگنو، ۲۰۱۱). گشودگی^۱ به تجربه با اشتیاق توجه فرد به رویکردهای متفاوت، کنجکاوی و لذت بردن از مسائل مهیج مشخص می‌شود. توافق با تمایل به متکی بودن، همدردی و همکاری همراه است. وظیفه‌شناسی، سخت‌کوشی، سازمان‌یافتگی، دقت (روس و همکاران، ۲۰۰۹) و خودکنترلی (ماسکنل و گوداگنو، ۲۰۱۱) را به دنبال دارد. در تبیین این نتایج می‌توان گفت که در ایران چت‌روم‌ها بیشتر از دیگر فضاهای اینترنتی توانسته

1. Openness

بررسی اعتیاد به اینترنت و رابطه‌ی آن با ویژگی‌های شخصیتی در نوجوانان تهران. مجله‌ی علمی پژوهشی اصول بهداشت روانی ۱۱ (۲): ۱۵۸-۱۴۹
 قمری. محمد. (۱۳۸۸) خانواده و تأثیر آن بر تحولات دوران نوجوانی. مجله علوم رفتاری (۲). ۱۴۱-۱۳۳
 نوایخش، مهرداد. هاشم نژاد، فاطمه. شم پور، وحید زاد(۱۳۸۹) بررسی آثار اینترنت و موبایل در تغییر هویت جوانان ۲۹-۱۵ سال استان مازندران. مجله تخصصی جامعه شناسی. ۱(۱). ۱۷۰-۱۴۵

References

- Akman I, Mishra A. (2010). Gender, age and income differences in internet usage among employees in organizations. *Computers in Human Behavior* 26:482-490
- Amichai-Hamburger Y, Hayat Z (2011). The impact of the Internet on the social lives of users: A representative sample from 13 countries. *Computers in Human Behavior* 27:585-589.
- Aydin. B and SarI. S.V. (2011). Internet addiction among adolescents: the role of self-esteem *Procedia Social and Behavioral Sciences* 15: 3500-35.
- Beebe. B.J, Asche. S.E, Harrison. P.A and Quinan.K.B. (2004). Heightened Vulnerability and Increased Risk-Taking Among Adolescent Chat Room Users:Results From a Statewide School Survey. *Journal Of Adolescent Health* 35:116-123.
- Belch.M.A, Krentler, K.A and Willis-Flurry.L.A (2005). Teen internet mavens: influence in family decision making. *Journal of Business Research* 58:569- 575.
- Buote.V.M, Wood.E and Pratt.M. (2009). Exploring similarities and differences between online and offline friendships: The role of attachment style. *Computers in Human Behavior* 25:560-567
- Chou.C and Peng.H. (2007). Net-friends: Adolescents' attitudes and experiences vs. teachers' concerns. *Computers in Human Behavior* 23: 2394-2413.
- Cornwell.B, Lundgren. D.C. (2001). Love on the Internet: involvement and misrepresentation in romantic relationships in cyberspace vs. realspace. *Computers in Human Behavior* 17:197-211
- Correa.T, Hinsley.A.W and de.H.G. (2010). Who interacts on the Web?: The intersection of users' personality and social media use. *Computers in Human Behavior* 26:247-253
- Desjarlais. M and Willoughby. T. (2010). A longitudinal study of the relation between adolescent boys and girls computer use with friends and friendship quality: Support for the social compensation or the rich-get-richer hypothesis? *Computers in Human Behavior* 26:896-905
- Durndell.A and Haag.Z. (2002). Computer self

و لاسباری، (۲۰۰۶). بنابراین روشن است که چنین افرادی تمایل کمی برای استفاده از اینترنت داشته باشند. افراد با ویژگی گشودگی به تجربه بالا روابط آنلاین را فرصتی برای ماجراجویی‌های مهیج می‌دانند و این با رفتارهای کنجکاوانه و تمایل به خطر این قبیل افراد همخوانی دارد(اسویکرت و همکاران، ۲۰۰۲) و سبب می‌شود که بیشتر در سایت‌های دوست‌یابی و چت‌روم‌ها حضور پیدا کنند. بر اساس نتایج حاصل از پژوهش، محققان پیشنهاد می‌کنند با تشکیل گروه‌های اجتماعی واقعی به ویژه برای دانش‌آموزان دارای ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرا، دارای گشودگی به تجربه و وظیفه‌شناسی نیازهای ارتباطی آنها را به خوبی هدایت کنند و نیز هدایت چت‌روم‌ها توسط افراد متخصص و به صورت هدف دار می‌تواند میزان آسیب را کاهش دهد. لازم به ذکر است که عدم امکان اجرای پژوهش در تمامی استان‌های کشور و نیز عدم توانایی استفاده از پرسشنامه گسترده‌تر مانند ۱۶ عاملی کتل، نتایج پژوهش را در ویژگی‌های شخصیتی صرفاً به ۵ عامل Neo محدود کرد.

در مجموع بر اساس نتایج تحقیق می‌توان گفت که میزان استفاده از چت با ویژگی‌های شخصیتی ارتباط دارد و بر اساس ویژگی‌های شخصیتی می‌توان استفاده افراد از چت را پیش‌بینی کرد.

تقدیر و تشکر

لازم است از پژوهشکده بسیج و مرکز تحقیقات علوم رفتاری که فرصت انجام این پژوهش را فراهم ساختند و نیز از آموزش و پرورش، مدارس و دانش‌آموزانی که در پژوهش همکاری کردند تشکر و سپاس خود را اعلام کنیم.

منابع

- احمدی، خدابخش. عبدالملکی، هادی. افسردیر، بیتا. سیداسماعیلی فتح اله (۱۳۸۹) نقش عوامل خانوادگی در نوع و میزان استفاده از اینترنت. مجله علوم رفتاری ۴ (۴): ۳۲۷-۳۳۳
- شایق، سمیه. آزاد، حسین. بهرامی، هادی(۱۳۸۸)

- Chen.K.C, Yang.Y.C and Yang.Y.C. (2009). The risk factors of Internet addiction-A survey of university freshmen. *Psychiatry Research* 167 .294-299.
- Tynes. B, Reynolds. L and Greenfield. P. M. (2004). Adolescence, race, and ethnicity on the Internet: A comparison of discourse in monitored vs. unmonitored chat rooms. *Applied Developmental Psychology* 25:667-684.
- Valkenburg. P. M and Peter. J. (2011). Online Communication Among Adolescents: An Integrated Model of Its Attraction, Opportunities, and Risks. *Journal of Adolescent Health* 48:121-127
- Ybrandt.Y. (2008). The relation between self-concept and socialfunctioning in adolescence. *Journal of Adolescence* 31:1-16.
- Ybarra.M.L, Alexander.C and Mitchell. K.J. (2005). Depressive symptomatology, youth Internet use, and online interactions: a national survey. *Journal of Adolescent Health* 36:9-18.
- Young.C.M.C and Yee Lo.B.C. (2011). Cognitive appraisal mediating relationship between social anxiety and internet communication in adolescents. *Personality and Individual Differences*.52(1): 78-83.
- Zhong. B, Hardin. M and Sun. T. (2011). Less effortful thinking leads to more social networking? The associations between the use of social network sites and personality traits. *Computers in Human Behavior* 27:1265-1271.
- efficacy, computer anxiety, attitudes towards the Internet and reported experience with the Internet, by gender, in an East European sample. *Computers in Human Behavior* 18:521-535.
- Hinduja.S and Patchin.J.W. (2008). Personal information of adolescents on the Internet: A quantitative content analysis of MySpace. *Journal of Adolescence* 31:125-146.
- Holtz. P and Appel. M. (2011). Internet use and video gaming predict problem behavior in early adolescence. *Journal of Adolescence* 34:49-58.
- Hupfer. M and Detlor. B. (2007). Beyond gender differences: Self-concept orientation and relationship-building applications on the Internet. *Journal of Business Research* 60:613-619.
- Landers. R. N and Lounsbury. J.W. (2006). An investigation of Big Five and narrow personality traits in relation to Internet usage. *Computers in Human Behavior* 22:283-293.
- Lanthier. R.P and Windham. R. C. (2004). Internet use and college adjustment: the moderating role of gender. *Computers in Human Behavior* 20: 591-606.
- Markey. P. M, Wells. S. M. (2002) Interpersonal Perception in Internet Chat Rooms. *Journal of Research in Personality* 36:134-146.
- Mazur. E and Richards. L. (2011). Adolescents' and emerging adults' social networking online: Homophily or diversity? *Journal of Applied Developmental Psychology* 32:180-188.
- Mittal.V.A, Tessner. K.D and Walker. E. F. (2007). Elevated social Internet use and schizotypal personality disorder in adolescents. *Schizophrenia Research* 94:50-57.
- Muscanell. N. L and Guadagno. R. E. (2011) Make new friends or keep the old: Gender and personality differences in social networking use. *Computers in Human Behavior*.28: 107-112.
- Papastergiou. M and Solomonidou. C. (2005). Gender issues in Internet access and favorite Internet activities among Greek high school pupils inside and outside school. *Computers & Education* 44:377-393
- Ross. C, Orr. E.S, Sisic. M, Arseneault. J. M, Simmering. M. G and Orr. R.R. (2009). Personality and motivations associated with Facebook use. *Computers in Human Behavior* 25:578-586
- Selfhout. H.W, Branje. J.T, Delsing.M, ter Bogt. F.M and Meeus. H.J. (2009). Different types of Internet use, depression, and social anxiety: The role of perceived friendship quality. *Journal of Adolescence* 32:819-833
- Swickert. R. J, Hittner. J.B, Harris. J. L and Herring. J. A. (2002). Relationships among Internet use, personality, and social support. *Computers in Human Behavior* 18:437-451.
- Tosun.L. P. and Lajunen. T. (2010). Does Internet use reflect your personality? Relationship between Eysenck's personality dimensions and Internet use. *Computers in Human Behavior* 26: 162-167.
- Tsai. F.H, Cheng.S.H. Yeh. T.L, Shih. C.C,